

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцентка

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 202__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
Удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на
підприємстві

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Карина ІОНОВА

Науковий керівник,
к.е.н., доц..

Альона МІНЬКОВСЬКА

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

«_____» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ**Іоновій Карині Олександрівні**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві**Науковий керівник:** Міньковська Альона Вікторівна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «20» листопада 2023 року № 3509

2. Термін подання здобувачем роботи: 12 лютого 2024 року**3. Вихідні дані до роботи:** Закони України, Постанови КМУ, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативні документи, річні звіти підприємства, дані аналітичного та синтетичного обліку, навчальні посібники, підручники, періодична література, праці провідних вчених економістів, облікові дані та звітність ТОВ «Дніпро-Н» Кам'янського району, Дніпропетровської області.**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**1. Теоретичні аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів. 2. Стан обліку нарахування амортизації основних засобів на підприємстві. 3. Аудит амортизації основних засобів на підприємстві та його удосконалення. Висновки та пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**Визначення річної суми амортизації основних засобів в розрізі методів її нарахування. Мінімумально допустимі та прискорені строки амортизації основних засобів. Динаміка показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) СТОВ «Дніпро - Н». Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н». Динаміка складових джерел утворення майна СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. Динаміка показників Звіту про фінансові результати ТОВ «Дніпро - Н». Динаміка показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Структура бухгалтерії СТОВ «Дніпро - Н». Схема облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Пропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Пропонована форма управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н». Аспекти уваги аудиторів під час перевірки амортизації основних засобів. Робочий документ з перевірки правомірності відображення на балансі основних засобів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 14 лютого 2023 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів	лютий- березень 2023р.	
2.	Аналіз показників ефективності діяльності та використання амортизації основних засобів на підприємстві	березень 2023р.	
3.	Стан обліку нарахування амортизації основних засобів на підприємстві	квітень-серпень 2023р.	
4.	Аудит амортизації основних засобів на підприємстві та його удосконалення	вересень - жовтень 2023р.	
5.	Вступ	листопад 2023р.	
6.	Висновки та пропозиції	грудень- 2023р.	
7.	Оформлення роботи	січень-лютий 2024р.	

Здобувачка _____
(підпис)

Карина ІОНОВА
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Альона МІНЬКОВСЬКА
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	10
1.1. Сутність амортизації основних засобів як економічної категорії	10
1.2. Амортизація основних засобів як об'єкт обліку і аудиту на підприємстві	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту амортизації основних засобів	18
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	24
2.1. Аналіз показників ефективності діяльності СТОВ «Дніпро – Н»	24
2.2. Характеристика організаційних аспектів обліку в досліджуваному підприємстві	30
2.3. Облікове забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»	32
2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві	34
Висновки до розділу 2	37
РОЗДІЛ 3. АУДИТ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	40
3.1. Теоретико-методичні аспекти аудиту амортизації основних засобів	40
3.2. Стан контрольних заходів амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві	44

3.3. Удосконалення аудиту амортизації основних засобів на підприємстві	47
Висновки до розділу 3	50
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	66

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві»

Кваліфікаційна робота містить: 66с., 10рис., 9 табл., 1 додаток, 60 літературних джерел.

Об'єкт дослідження процес амортизації основних засобів на підприємстві.

Предмет дослідження теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві.

Метою роботи є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві.

Методи дослідження методи синтезу, аналізу, індукції, дедукції, метод порівняння статистичних даних, графічний, розрахунково-конструктивний.

Досліджено теоретичні аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів. Проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку і аудиту амортизації основних засобів. Надано фінансово-економічну характеристику підприємства. Охарактеризовано організацію роботи бухгалтерської служби та зроблено оцінку базових засад облікової політики підприємства. Досліджено стан облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів на підприємстві. Охарактеризовано теоретико-методичні аспекти нарахування амортизації основних засобів. Запропоновано шляхи удосконалення обліку та аудиту амортизації основних засобів на підприємстві.

Результати впроваджено в діяльність СТОВ «Дніпро-Н» Кам'янського району Дніпропетровської області

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, АМОРТИЗАЦІЯ, ПЕРВІСНА ВАРТІСТЬ, ОБЛІК, АУДИТ, ПІДПРИЄМСТВО

ABSTRACT

Topic: "Improvement of accounting and audit of depreciation of fixed assets at the enterprise"

The qualification work contains: 66 pages, 10 figures, 9 tables, 1 appendices, 60 literary sources.

The object of research is the process of depreciation of fixed assets at the enterprise.

The subject of the study is the theoretical and methodological, organizational and practical aspects of accounting and auditing of depreciation of fixed assets at the enterprise.

The purpose of the work is to generalize theoretical provisions, as well as to develop practical measures and recommendations for improving the accounting and audit of depreciation of fixed assets at the enterprise.

Research methods: methods of synthesis, analysis, induction, deduction, methods of statistical data comparison, graphic, calculation-constructive.

The theoretical aspects of accounting and auditing of depreciation of fixed assets are studied. The regulatory and legal regulation of accounting and auditing of depreciation of fixed assets is analyzed. The financial and economic characteristics of the enterprise are provided. The organization of the work of the accounting service was characterized and the basic principles of the company's accounting policy were assessed. The state of accounting support for the calculation of depreciation of fixed assets at the enterprise has been studied. The theoretical and methodological aspects of the calculation of depreciation of fixed assets are characterized. Ways to improve the accounting and audit of depreciation of fixed assets at the enterprise are proposed.

The results are implemented in the activities of LLC "Dnipro-N" of the Kamian district of the Dnipropetrovsk region

KEYWORDS

FIXED ASSETS, DEPRECIATION, ORIGINAL COST, ACCOUNTING, AUDIT, ENTERPRISE

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основні засоби є важливою частиною активів підприємства та можуть включати різноманітні види майна. Амортизація основних засобів - це процес поступового розподілу вартості основних засобів протягом їхнього корисного терміну служби. Цей процес враховує фізичне зношення та моральне старіння активів, що відбувається внаслідок їхнього використання у виробничих чи комерційних операціях. Амортизація є важливою частиною бухгалтерського обліку та фінансового управління підприємства. Її належне врахування допомагає визначити реальну вартість активів та впливає на ефективність оподаткування та фінансовий аналіз підприємства. Правильно обрана амортизаційна політика є важливою для забезпечення відповідності бухгалтерським стандартам, ефективного використання ресурсів та має великий вплив на фінансову звітність та управління активами підприємства.

Дослідження обліку і аудиту амортизації основних засобів приділяли увагу у своїх працях такі вітчизняні науковці, як Брадул, О., Буркова, Л., Шепелюк В., Кадацька А.М., Міньковська А.В., Кафка С.М., Кравченко М.В., Любар О.О., Мазур А.М., Макаренко А. П., Шама М. В. та ін. У своїх публікаціях автори висвітлюють проблеми та напрямки удосконалення щодо даної теми.

Отже, питання обліку і аудиту амортизації основних засобів є актуальним, що і зумовило вибір даного дослідження.

Метою дипломної роботи є узагальнення теоретичних положень, а також розробка практичних заходів та рекомендацій щодо обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві та їх удосконалення.

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

– дослідити теоретичні аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів;

– проаналізувати показники ефективності діяльності та використання амортизації основних засобів підприємства;

– охарактеризувати організаційні аспекти формування облікового забезпечення діяльності досліджуваного підприємства та зробити оцінку базових засад облікової політики його;

– дослідити стан та запропонувати шляхи удосконалення облікового забезпечення амортизації основних засобів на підприємстві;

– охарактеризувати стан та запропонувати шляхи удосконалення аудиту амортизації основних засобів на підприємстві.

Об’єкт дослідження – процес амортизації основних засобів на підприємстві

Предметом дослідження є аспекти обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було використано такі наукові методи й прийоми аналізу: синтезу і аналізу (для визначення теоретичних аспектів обліку і аудиту амортизації основних засобів); метод порівняння статистичних даних (для виявлення тенденцій фінансово-економічної характеристики підприємства); графічний метод (наочне представлення отриманих результатів дослідження).

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи стали законодавчі та нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві, дані звітності досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці напрямів удосконалення обліку і аудиту амортизації основних засобів на підприємстві, а саме:

Наукова новизна:

Удосконалено:

- документальне забезпечення управлінського обліку в контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності шляхом

впровадження пропонованої форми управлінської звітності, що забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги, аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності;

Набуло подальшого розвитку:

- організаційний підхід до облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в частині запропонованих складових облікової політики, що сприятиме підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень.

- методичні підходи до проведення аудиту у вигляді загального плану проведення аудиту амортизації основних засобів, що забезпечать точність та відповідність обліку амортизації стандартам, вимогам законодавства та внутрішній політиці підприємства

- методичні підходи аудиту амортизації основних засобів шляхом застосування робочих документів аудитора, що є ключовим інструментом для забезпечення ефективного проведення аудиту амортизації основних засобів та виявлення недоліків.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні теоретичні положення і практичні результати кваліфікаційного дослідження доповідались та обговорювались на міжнародній науково-практичній конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, 26-27 жовтня 2023 р).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 стаття у фаховому виданні, загальним обсягом 0,5 ум. друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, додатків, списку використаних джерел 60 найменувань, містить 9 таблиць, 10 рисунків, 1 додаток. Основний зміст дипломної роботи викладено на 66 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І АУДИТУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Сутність амортизації основних засобів як економічної категорії

Амортизація основних засобів є процесом поступового зниження їхньої вартості протягом часу внаслідок фізичного зносу, морального чи технічного застаріння. Це бухгалтерський метод розподілу вартості основних засобів на протязі їхнього корисного терміну експлуатації.

Процес амортизації дозволяє підприємствам розподілити витрати на придбання або виробництво основних засобів протягом їхнього корисного терміну використання, замінюючи таким чином вартість активу на витрати в кожному звітному періоді. Це допомагає відображати реальний вплив використання активу на прибуток підприємства та враховувати його вартість у фінансовому обліку.

Питання амортизації є досить актуальним, бо є багатоаспектною категорією. Вивчати амортизацію можна як економічний, правовий, обліковий аспект. Дану дефініцію розглядали багато науковців в різні епохи, нагальною для вивчення залишається і нині. Розглянемо підходи в баченні поняття «амортизація» різними науковцями.

Так, зокрема, Чичірко О.А наголошує, що розглядаючи амортизацію, необхідно звертати увагу на сторони формування капіталовкладень: «амортизація на стадії обґрунтування інвестиційного рішення (тобто перед здійсненням інвестицій); амортизація після реалізації інвестицій, тобто на стадії функціонування основних засобів»[56, с.72]. Ми погоджуємося з автором, адже в більшості випадків амортизація розглядається під час використання необоротних активів.

Науковець Кафка Софія Михайлівна у своїх дослідженнях виділяє особливості економічної сутності амортизації, які ми сформулювали та відобразили на рис.1.1.

Рис.1.1 Визначення особливостей економічної сутності амортизації.

Джерело: сформовано автором за [16, с.190].

Автори Петрук О.М. та Хвіст В.В. пропонують розглядати амортизацію з позиції теорії та практичної точки зору. Зокрема, «амортизацію потрібно розглядати з позиції теорії, в основу якої покладено якісні характеристики індивідуального капіталу: його кругообіг, зміна функціональних форм, вартісний характер» [38]. А відповідно «з практичної точки зору амортизація потребує кількісного визначення для управління на рівні підприємств і фіскального – на рівні держави» [38].

Никончук Л. визначає амортизацію як «категорію, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів унаслідок зносу на готову продукцію з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення» [33].

Автори Мазур А.М. та Мазур М.М. наголошують, що «амортизація є

важливою складовою частиною фінансування відновлення основних засобів суб'єктів підприємництва, вона має суттєвий вплив на формування інвестиційної привабливості підприємства» [21, с.296].

Кандидатка економічних наук Карман Т.В. у своїх дослідженнях констатувала, що амортизацію можна розглядати як «грошове вираження зносу; і як процес перенесення вартості зносу на собівартість продукції; і як прийом або метод бухгалтерського обліку» [14, с.107].

В процесі виробничого використання основних засобів відбувається не лише їх амортизація, а і знос, останній, в свою чергу, може бути як фізичний так і моральний.

Так, Дугієнко Н.О. розмежовує зазначені економічні категорії, наголошуючи, що «знос – це втрата споживної вартості, а отже, і вартості засобів праці; амортизація - перенесення вартості засобів праці на створюваний продукт з наступним їх відновленням» [10, с.125]. Ми погоджуємося з автором та зауважуємо, що «обидва процеси, незважаючи на їх відмінності, є нерозривними як дві сторони одного явища» [10, с.125], що показує з одної сторони амортизаційні відрахування основних засобів, а з іншої ступінь їх зносу.

Економічна сутність амортизації основних засобів розкривається і в її функціях. Проаналізувавши літературні та нормативні джерела, було виявлено, що єдності думок щодо функцій амортизації також не існує.

Наразі до функцій амортизації можна віднести:

- відшкодування вартості зносу основних засобів – «амортизаційний фонд повинен відповідати вартості капіталу, який необхідно відшкодувати» [13, с.574];

- відтворювальна – «кошти амортизаційного фонду здійснюють відновлення та відтворення фізичного та морального зносу засобів праці за рахунок акумулювання в амортизаційному фонді необхідної кількості грошових коштів» [13, с.574];

- накопичувальна – «акумулювання амортизаційних відрахувань в амортизаційному фонді» [13, с.574];

- регулювання (фіскальна) – пов'язана з оподаткуванням підприємства, зокрема, впливає на формування податку на прибуток;
- облікова – відображується у складі витрат на виробництво продукції;
- стимулювання – зацікавленість у прискоренні оновлення основних засобів, досягається через застосування прискореної амортизації.

Отже, амортизація є багатоаспектною категорією, її можна вивчати як економічний, правовий, обліковий аспект. Амортизація допомагає визначити балансову вартість основного засобу в будь-який конкретний момент часу; відображає процес зносу та старіння основного засобу. Засіб зношується з часом через фізичне зношення, моральне або технічне застаріння. Розрахунок амортизації важливий для визначення витрат на утримання активів у фінансовій звітності компанії. Це може впливати на фінансовий стан підприємства та його прибутковість. Амортизаційні витрати можуть бути враховані при розрахунках податків, що може призводити до зменшення прибуткового податку, який підприємство повинно сплатити. Витрати на амортизацію враховуються при визначенні вартості продукції, що важливо при розрахунку вартості товарів або послуг. Аналіз амортизації може надавати важливу інформацію для управлінського прийняття рішень, такого як потреба в заміні основних засобів або планування капіталовкладень. Загалом, амортизація виконує ключову роль у правильному обліку та управлінні основними засобами підприємства.

Економічна сутність амортизації основних засобів розкривається і в її функціях. На нашу думку за сучасних умов господарювання, до функцій амортизації можна віднести: відшкодування, відтворення, регулювання, накопичення та обліку. Функції взаємопов'язані між собою та доповнюють одна одну, а їх розмежування є умовним.

1.2. Амортизація основних засобів як об'єкт обліку і аудиту на підприємстві

Амортизація основних засобів є важливим об'єктом обліку та аудиту на підприємстві. Цей процес включає в себе розрахунок та відображення вартості зносу активів протягом їхнього корисного терміну.

Облік амортизації на підприємстві передбачає вибір методу розрахунку відповідно до внутрішніх і зовнішніх стандартів. Важливо точно визначити балансову вартість основних засобів, яка включає в себе початкову вартість та нараховану амортизацію. Якщо використовується метод відшкодування або інші методи зі залишковою вартістю, важливо визначити залишкову вартість та правильно обчислити амортизацію. Облікові записи амортизації повинні бути кориговані у випадку зміни вартості основного засобу чи його використання.

Під час проведення аудиту амортизації основних засобів, аудитор повинен перевірити:

- ефективність внутрішніх контролю, пов'язану із збереженням точності та відповідності обліку амортизації;
- правильність розрахунків амортизації, враховуючи методи розрахунку, корисний термін та інші фактори;
- порівняння розрахунків амортизації з попередніми періодами може допомогти виявити аномалії або зміни у підходах до обліку;
- перевірити, чи дотримується підприємство встановлених стандартів щодо обліку амортизації;
- дослідити облікові політики, визначені підприємством, та переконатися, що вони відповідають вимогам бухгалтерських стандартів.

Амортизація відіграє значущу роль у фінансовому обліку та аудиті, оскільки впливає на звітність підприємства та його фінансовий стан. Ретельний облік та аудит цього процесу сприяють точності та надійності фінансової інформації.

На кожному підприємстві, яке має в наявності власні чи орендовані основні засоби, встановлюється своя амортизаційна політика. Амортизаційна політика основних засобів - це набір правил і методів, які підприємство визначає для розрахунку амортизації своїх основних засобів протягом їхнього

корисного терміну. Ця політика визначає, яким чином буде враховуватися знос та старіння активів в фінансовій звітності компанії.

Автори Смоквіна Г.А. та Трухачова С.Л. стверджують, що «метою амортизаційної політики є створення сприятливих умов всім суб'єктам господарювання для відтворення і поновлення необоротних активів, активізації інвестиційної діяльності та прискорення науково-технічного прогресу» [51, с.76].

До елементів амортизаційної політики можуть включатися:

- методи розрахунку амортизації;
- корисний термін активів;
- періодичність розрахунків;
- облік застосовуваної вартості;
- облік залишкової вартості;
- застосування винятків (встановлення правил для випадків, коли може

бути необхідно переглядати або змінювати амортизаційну політику, наприклад, при зміні використання основних засобів).

Амортизаційна політика допомагає забезпечити консистентність у розрахунках амортизації та визначає вартість активів в фінансовій звітності підприємства. Вона повинна відповідати внутрішнім і зовнішнім стандартам, а також враховувати особливості конкретного бізнесу та його стратегії управління активами.

Виходячи з економічної сутності амортизації основних засобів та спираючись на дослідження Городиського М.П. та Поліщука І.Р.[8] ми вважаємо, що основним складовим в амортизаційній політиці (надалі амортизаційна політика - АП) основних засобів є, в першу чергу, вартісний показник, адже саме він розмежовує основні засоби та інші необоротні матеріальні активи. Також до складу АП відноситься: строк корисного використання, ліквідаційна вартість, оцінка основних засобів та безпосередньо сам метод нарахування амортизації. Всі ці перелічені елементи АП основних засобів є складовими державного управління, які «призводять в дію важелі, що впливають на рівень оновлення основного капіталу, прискорюють науково-

технічний прогрес, стимулюють інвестиційну діяльність в країні та вдосконалюють податкову систему» [14, с. 104], а вже «вибір та оптимальне поєднання правил, способів та методів нарахування амортизаційних відрахувань, що прискорює процес оновлення активної частини основного капіталу та підвищує технічний рівень виробництва» [14, с. 104] – є прерогативою підприємства.

Отже, можна стверджувати, що особливості амортизаційної політики потрібно розглядати як дворівневу систему: на рівні держави та підприємства. Причому перший рівень обґрунтований нормативно-законодавчими актами, а другий – обліковою політикою підприємства.

Одним із елементів АП основних засобів є методи нарахування амортизації. В Україні, згідно Податкового кодексу України, амортизація на основні засоби може нараховуватися одним із методів: «прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого» [41]. В таблиці 1.1 наведено визначення амортизації основних засобів в розрізі методів її нарахування.

Таблиця 1.1

Визначення річної суми амортизації основних засобів в розрізі методів її нарахування

Назва методу амортизації	Розрахунок річної суми амортизації основних засобів
прямолінійний	Ділення вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта.
зменшення залишкової вартості	Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею і результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату відділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість
прискореного зменшення залишкової вартості	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється згідно з терміном корисного використання об'єкта і подвоюється
кумулятивний	Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.
виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка

	амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів
--	--

Джерело: сформовано автором за [41].

Касьянова В.О. стверджує, що «методи нарахування амортизації забезпечують систематичний розподіл вартості об'єктів основних засобів протягом строку їх корисного використання»[15, с.122], а звідси ми погоджуємося, що від «обраного методу нарахування амортизації основних засобів і буде залежати порядок розподілу сум амортизації по роках і відтворення основних засобів»[15, с.122].

Одним із складових формули розрахунку амортизації основних засобів є термін корисного використання. Він залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу, з врахуванням «накопиченого досвіду, ринкової ситуації, стратегічних цілей розвитку та фінансового стану підприємства» [20]. А «заплановані строки заміни та оновлення основних засобів підприємства можуть переглядатись у першу чергу за недостатнього обсягу коштів на оновлення, що накопичені до запланованого моменту» [20].

На нашу думку, при виборі методу нарахування амортизації основних засобів, підприємство повинно керуватися принципом обачності та враховувати можливі економічні вигоди від використання основного засобу.

Отже, амортизація основних засобів є важливим об'єктом обліку та аудиту на підприємстві. Цей процес включає в себе розрахунок та відображення вартості зносу активів протягом їхнього корисного терміну. Амортизація відіграє значущу роль у фінансовому обліку та аудиті, оскільки впливає на звітність підприємства та його фінансовий стан. Ретельний облік та аудит цього процесу сприяють точності та надійності фінансової інформації. Амортизаційна політика допомагає забезпечити консистентність у розрахунках амортизації та визначає вартість активів в фінансовій звітності підприємства. Вона повинна відповідати внутрішнім і зовнішнім стандартам, а також враховувати особливості конкретного бізнесу та його стратегії управління активами.

Особливості амортизаційної політики потрібно розглядати як дворівневу систему: на рівні держави та підприємства. Вибір методу нарахування амортизації на підприємстві залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу з врахуванням принципу обачності та його майбутніх економічних вигід.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту амортизації основних засобів

Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту амортизації основних засобів визначається законами, стандартами обліку та аудиту, а також регулятивними актами, які регламентують ведення обліку та аудит фінансової звітності.

У контексті нормативно-правового забезпечення обліку амортизації можна виділити:

- бухгалтерські стандарти – національні стандарти (положення) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, які визначають принципи розрахунку, відображення та відкриття амортизації в фінансовій звітності;

- податкове законодавство - визначає правила та обмеження для розрахунку амортизації для податкових цілей;

- накази та методичні рекомендації - конкретизують певні аспекти розрахунку амортизації та ведення обліку основних засобів.

До нормативно-правового забезпечення аудиту амортизації можна віднести:

- аудиторські стандарти - встановлюють вимоги щодо аудиту амортизації. Вони визначають процедури та відомості, які аудитор повинен перевірити під час аудиту фінансових звітів;

- внутрішні аудиторські стандарти компанії – розроблені компанією, деталізують процедури та вимоги щодо аудиту амортизації відповідно до їхніх конкретних потреб;

- етичні кодекси - визначають стандарти поведінки під час проведення аудиту, включаючи аудит амортизації;

- аудиторські інструкції та рекомендації – випускають аудиторські організації інструкції та рекомендації щодо аудиту амортизації, які надають деталізацію щодо певних аспектів аудиту.

Дотримання цих нормативно-правових вимог є важливим для забезпечення точності та достовірності фінансової інформації та для забезпечення відповідності стандартам і етичним стандартам у сфері обліку та аудиту.

Для обліку амортизації основних засобів нормативно-правовим документом є НП(С)БО 7 «Основні засоби», де амортизація визначається, як «систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [32]. Також для розрахунку амортизації необхідно розуміти, що вартістю, яка амортизується є «первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості» [32]. Для розрахунку амортизації необхідно мати і ліквідаційну вартість, яка згідно НП(С)БО 7, визначається як «сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів ... за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)» [32].

МСБО 16 «Основні засоби» під амортизацією визначає «систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації» [28], а у трактуванні терміна «сума, що амортизується» має своє значення, як «собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості» [28].

В Податковому кодексі України (надалі ПКУ) у визначенні амортизації конкретно розмежовуються необоротні активи, на які нараховується амортизація: основні засоби, інші необоротні та нематеріальні активи. Дана відмінність прослідковується і у визначенні поняття «основні засоби». Так згідно ПКУ відмінністю основних засобів від НС(П)БО є те, що вони

«призначаються для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 20000 грн» [41].

Отже, в податковому обліку, згідно наших досліджень, поняття основних засобів є більш змістовним і конкретним в порівнянні з фінансовим обліком. Різниця очевидна у поняттях: «використання основних засобів тільки у господарській діяльності, вартісної ознаки належності активу до основних засобів та визначеного мінімального строку корисного використання за класифікаційними групами» [41].

Різниця в понятті «основні засоби» у фінансовому та податковому обліку має значення, коли підприємство є платником податку на прибуток. Адже, коли основний засіб оприбутковується і на нього необхідно нараховувати амортизацію, підприємству необхідно уточнити строк корисного використання його. В даному випадку у платника податку на прибуток виникає два варіанти від яких залежить даний показник:

- рішення про незастосування податкових різниць – використовують строки, які «затверджені в наказі про облікову політику підприємства або в наказі про введення в експлуатацію відповідного об'єкту» [30];

- рішення про застосування податкових різниць – «повинні враховувати мінімальні строки згідно з ст. 138.3.3. ПКУ. Для таких підприємств відповідно 43-1 підрозділу 4 розділу XX ПКУ є можливість скористатися прискореною амортизацією» [30].

Виходячи з попереднього твердження, маємо мінімальні строки, на які повинні звертати увагу підприємства та які визначені ст. 138.3.3. ПКУ та 43-1 підрозділу 4 розділу XX ПКУ.

Зокрема, «ст.138.3.3 ПКУ визначено мінімально допустимі строки корисного використання (амортизації), які встановлені відповідно до класифікаційних груп основних засобів (згідно з ПКУ, існує 16 груп)» [30]. Також підприємство може скористатися і мінімально допустимими та прискореними строками амортизації основних засобів, які регламентовані 43-1 підрозділу 4 розділу XX ПКУ та відображені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Мінімально допустимі та прискорені строки амортизації основних засобів

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років (ст.138.3.3 ПКУ)	Прискорені строки амортизації основних засобів (п.43-1 підрозділу 4 розділу XX)
Група 3 – передавальні пристрої	10	5
Група 4 – машини та обладнання	5	2
З них ЕОМ ... та інші, вартість яких перевищує 20000 грн	2	2
Група 5 – транспортні засоби	5	2
Група 9 – інші основні засоби	12	5

Джерело: узагальнено за [41].

Скористатися прискореною амортизацією основних засобів та її строками можуть підприємства за виконанням певних умов:

- основні засоби придбані та введені в експлуатацію в період з 01.01.2020 по 31.12.2030р.;
- основні засоби є нові та використовуються тільки підприємством у господарській діяльності;
- «застосовуються мінімальні строки незалежно від бухгалтерських строків та даних ст.138.3.3 ПКУ» [30].

Аудит в Україні регламентований Законом України № 2258 «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», де зазначено, що аудит фінансової звітності є «аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності та/або консолідованої фінансової звітності юридичної особи ...який подає фінансову звітність ...»[45] із вказанням обов'язкової особливості «з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам НП(С)БО, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам»[45]. А відповідно аудит амортизації основних засобів є складовою частиною загального аудиту фінансової звітності на підприємстві. Також аудит амортизації основних засобів проводиться аудиторами з дотриманням професійних вимог та якостей, що визначені в Кодексі професійної етики професійних бухгалтерів.

Отже, можна констатувати, що визначення амортизації ОЗ в нормативно-правових актах залежить від того чи є платником податку на прибуток

підприємство та чи здійснює при розрахунку відповідного податку податкові коригування. Відповідно в такому випадку, підприємствам необхідно звертати увагу на вартість активу при його оприбуткуванні як основний засіб, термін корисного використання та розуміти, що в податковому та фінансовому обліку однозначно будуть різниці в нарахуванні амортизації, поки не буде гармонізованим визначення поняття основних засобів на законодавчому рівні.

Так, згідно ПКУ поняття «основний засіб» містить чітко визначені критерії, які відрізняються від даних, що трактують дане поняття в нормативних актах бухгалтерському обліку. Відповідно підприємствам необхідно чітко дотримуватися нормативно-правових актів, щоб вести безпомилково облік, а також вносити корективи в наказ про облікову політику при зміні в законодавстві.

Висновки до розділу 1

1. Амортизація є багатоаспектною категорією, її можна вивчати як економічний, правовий, обліковий аспект. Амортизація допомагає визначити балансову вартість основного засобу в будь-який конкретний момент часу; відображає процес зносу та старіння основного засобу. Аналіз амортизації може надавати важливу інформацію для управлінського прийняття рішень, такого як потреба в заміні основних засобів або планування капіталовкладень. Загалом, амортизація виконує ключову роль у правильному обліку та управлінні основними засобами підприємства. Економічна сутність амортизації основних засобів розкривається і в її функціях. На нашу думку за сучасних умов господарювання, до функцій амортизації можна віднести: відшкодування, відтворення, регулювання, накопичення та обліку. Функції взаємопов'язані між собою та доповнюють одна одну, а їх розмежування є умовним.

2. Амортизація відіграє значущу роль у фінансовому обліку та аудиті, оскільки впливає на звітність підприємства та його фінансовий стан. Ретельний облік та аудит цього процесу сприяють точності та надійності фінансової

інформації. Амортизаційна політика допомагає забезпечити консистентність у розрахунках амортизації та визначає вартість активів в фінансовій звітності підприємства. Вона повинна відповідати внутрішнім і зовнішнім стандартам, а також враховувати особливості конкретного бізнесу та його стратегії управління активами. Особливості амортизаційної політики потрібно розглядати як дворівневу систему: на рівні держави та підприємства. Вибір методу нарахування амортизації на підприємстві залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу з врахуванням принципу обачності та його майбутніх економічних вигід.

3. Визначення амортизації основних засобів в нормативно-правових актах залежить від того чи є платником податку на прибуток підприємство та чи здійснює при розрахунку відповідного податку податкові коригування. Відповідно в такому випадку, підприємствам необхідно звертати увагу на вартість активу при його оприбуткуванні як основний засіб, термін корисного використання та розуміти, що в податковому та фінансовому обліку однозначно будуть різниці в нарахуванні амортизації, поки не буде гармонізованим визначення поняття основних засобів на законодавчому рівні.

Так, згідно ПКУ поняття «основний засіб» містить чітко визначені критерії, які відрізняються від даних, що трактують дане поняття в нормативних актах бухгалтерському обліку. Відповідно підприємствам необхідно чітко дотримуватися нормативно-правових актів, щоб вести безпомилково облік, а також вносити корективи в наказ про облікову політику при зміні в законодавстві.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Аналіз показників ефективності діяльності СТОВ «Дніпро – Н»

Досліджуване сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро – Н» зареєстровано в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області для вирощування сільськогосподарських рослин, зокрема, зернових та олійних культур, вирощування сільськогосподарських тварин (ВРХ та свиней), допоміжної діяльності в рослинництві, а також гуртової торгівлі зерновою продукцією та насінням. Місцерозташування підприємства є вигідним з точки зору кліматичних умов для бізнесу в галузі рослинництва та логістикою для реалізації вирощеної продукції.

Керівник підприємства Кукса Анатолій Іванович є фахівцем аграрної справи з огляду на досвід ведення бізнесу разом з членами своєї сім'ї. Керівник бере особисту участь у всіх бізнес-процесах, що підвищує їх ефективність та результативність. Кадровий персонал зацікавлений в результатах своєї діяльності. Бізнес - рішення приймаються та ухвалюються на загальних зборах учасників. Підприємство є одним з лідерів аграрного виробництва регіону з діловою репутацією та міцними діловими взаємовідносинами з бізнес-партнерами.

Ефективність діяльності досліджуваного підприємства є важливим показником його успішності та може бути визначальним фактором його конкурентоспроможності на ринку. Оцінка цієї ефективності дозволяє виявити потенційні проблеми та можливості для подальшого розвитку та удосконалення бізнесу. Проаналізуємо ефективність діяльності досліджуваного підприємства на основі даних фінансової звітності за період 2018-2022рр. В таблиці 2.1 наведено динаміку показників основної форми звітності – Балансу (Звіту про фінансовий стан) СТОВ «Дніпро - Н». Як бачимо з наведених даних, вартість

активів, тобто майна, має тенденцію до збільшення на 86,90%. В структурі майна наявні необоротні та оборотні активи, отже, зміна вартості майна обумовлена підвищенням вартості необоротних активів вдвічі, тоді як зміна вартості оборотних активів становить лише 7,98%.

Таблиця 2.1

Динаміка показників Балансу
(Звіту про фінансовий стан) СТОВ «Дніпро - Н»

Види показників майна і капіталу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно - усього	26388	29979	37620	37 620	49318	186,90
Необоротні активи	12600	14680	16117	16117	26355	209,17
Основні засоби	12411	14470	15907	15907	26093	210,24
Довгострокові біологічні активи	189	210	210	210	262	138,62
Оборотні активи	276779	289522	274693	311699	298867	107,98
Запаси	10853	11815	17016	17016	19365	178,43
Поточні біологічні активи	121	386	537	492	5032	4158,68
Поточна дебіторська заборгованість	686	1093	969	969	653	95,19
Грошові активи	1765	2024	3371	3371	2671	151,33
Капітал- усього	26388	29979	37620	37 620	49318	186,90
Власний капітал	15164	15215	15393	15393	35278	232,64
Зареєстрований (пайовий) капітал	7	7	7	7	7	100,00
Зобов'язання і забезпечення	11224	14768	22227	22227	14040	125,09
Довгострокові зобов'язання	354	186	26	26	0	-
Поточні зобов'язання	10870	14582	22201	22201	14040	129,16
Короткострокові кредити банків	8700	9259	14510	14510	10033	115,32
Поточна кредиторська заборгованість	28	2270	5846	5846	1146	4092,86

Суттєва зміна вартості необоротних активів пов'язана із закупівлею техніки, офісної техніки та іншими малоцінних необоротних активів. На рис. 2.1. наведено динаміку питомої ваги необоротних активів в структурі майна, коливання якої знаходяться в межах 37,6% - 42,8%.

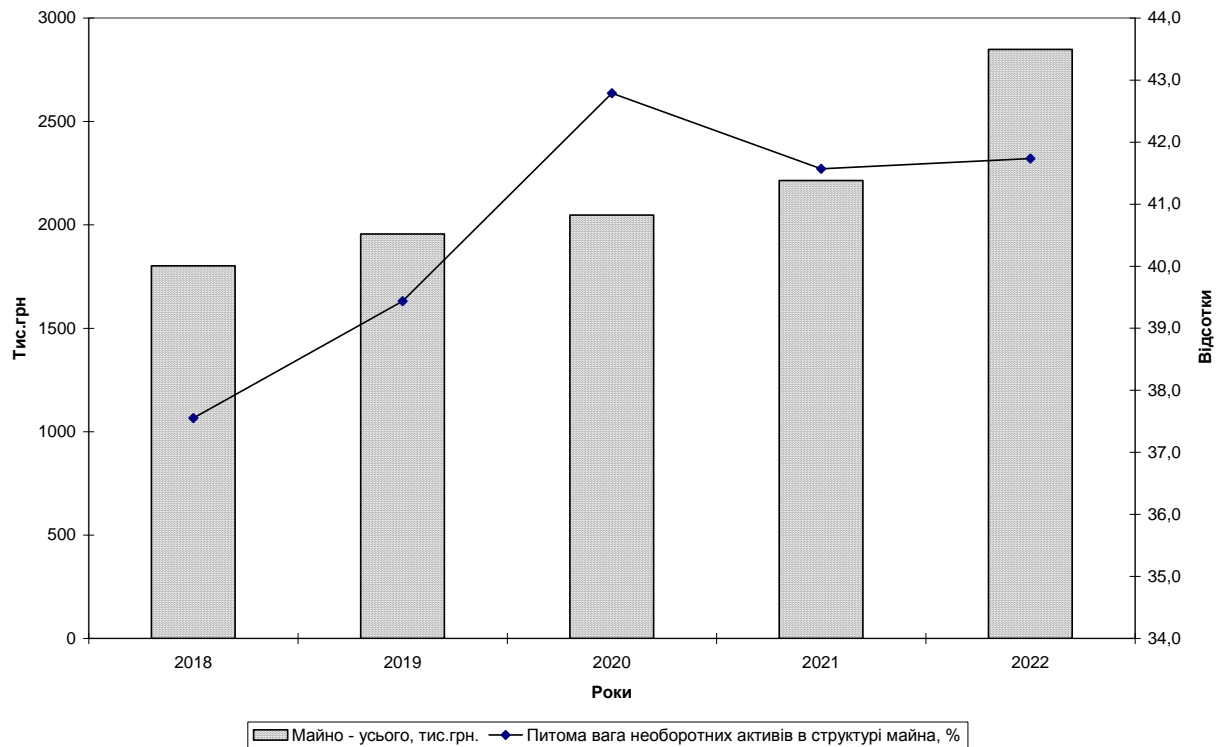

Рис. 2.1. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна СТОВ «Дніпро - Н»

Вартість запасів СТОВ «Дніпро - Н» за аналізований період збільшилась на 78,43%, тоді як зміна вартості поточних біологічних активів склала декілька разів. Зазначена тенденція підвищення вартості активів зумовлена зростанням цін на матеріальні ресурси в зв'язку з високим рівнем інфляції в країні. Сума грошових активів підвищилась на 51,33%. Зміна вартості майна зумовила відповідні зміни в джерелах утворення.

Динаміка складових джерел утворення майна СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. наведена на рис. 2.2. Зміна суми власного капіталу становить 132,64%, зміна суми забезпечень і зобов'язань - 25,09%. В складі поточних зобов'язань наявним є залучення короткострокових кредитів, сума яких за аналізований період підвищилась на 15,32%. Підвищення рівня кредиторської заборгованості означає погіршення платіжної дисципліни та залучення в свій оборот коштів кредиторів.

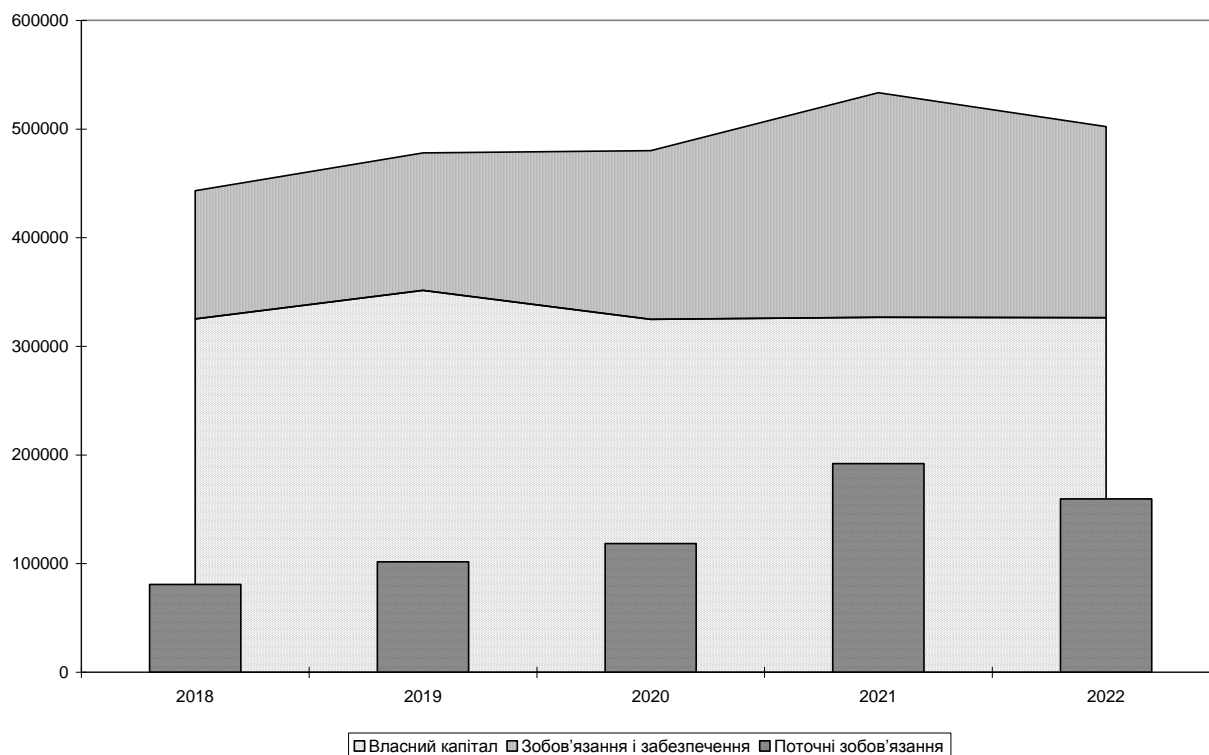

Рис. 2.2. Динаміка складових джерел утворення майна СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр.

Для аналізу показників доходності підприємства доцільним є дослідження показників Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід). Динаміка показників доходності СТОВ «Дніпро - Н» за період 2018-2022рр. наведена в таблиці 2.2. Зміна суми чистого доходу становить 56,01%. Коливання собівартості реалізації і розміру витрат на збут є несуттєвими – відповідно 5,39% - 12,23%. Підвищення рівня адміністративних витрат в 2 рази пов'язано з оптимізацією витрат на управління, що передбачає підвищення витрат для підвищення ефективності та результативності прийнятих та реалізованих рішень. Розмір інших операційних витрат підвищився на 77,21%. Підвищення суми валового прибутку становить декілька разів. Підприємство також здійснює фінансову діяльність, проте цей вид діяльності не приносить дохід, проте розмір фінансових витрат підвищився в 2 рази. Загалом діяльність СТОВ «Дніпро - Н» є прибутковою протягом періоду 2018-2022рр.

Динаміка показників Звіту про фінансові результати
ТОВ «Дніпро - Н»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	38180,00	37057,00	36796,00	36796,00	59564,00	156,01
Операційні витрати, в тому числі:	32998	35390	35888	35888	36401	110,31
1) собівартість реалізованої продукції	30847,00	32584,00	33998,00	33998,00	32509,00	105,39
2) адміністративні витрати	847,00	1086,00	1204,00	1204,00	1730,00	204,25
3) витрати на збут	229,00	361,00	69,00	69,00	257,00	112,23
4) інші операційні витрати	1075,00	1359,00	617,00	617,00	1905,00	177,21
Валовий прибуток (збиток)	7333,00	4473,00	2798,00	2798,00	27055,00	368,95
Прибуток від операційної діяльності	5049,00	2075,00	2415,00	2415,00	21794,00	431,65
Фінансові та інвестиційні витрати	835,00	2024,00	2237,00	2237,00	1909,00	228,62
Чистий прибуток	3214,00	51,00	178,00	178,00	19885,00	618,70

В контексті теми кваліфікаційного дослідження важливим є аналіз показників, що впливають на процес нарахування амортизації основних засобів. На рис. 2.3. наведено показники ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» в динаміці за період 2018-2022рр.

Як бачимо, показники ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» мають тенденцію до збільшення, що свідчить про покращення рівня оновлення та придатності основних засобів (відповідно на 8,1 в.п. та 19,33в.п), проте і коефіцієнт зносу також підвищується (на 30,46 в.п), оскільки нарахування амортизації прямо пропорційно залежить від вартості основних засобів. Приріст вартості основних засобів СТОВ «Дніпро - Н» за аналізований період становить 32,09 в.п. Отже, рівень забезпеченості основними засобами на підприємстві підвищується, що позитивним чином впливає на ефективність та прибутковість діяльності.

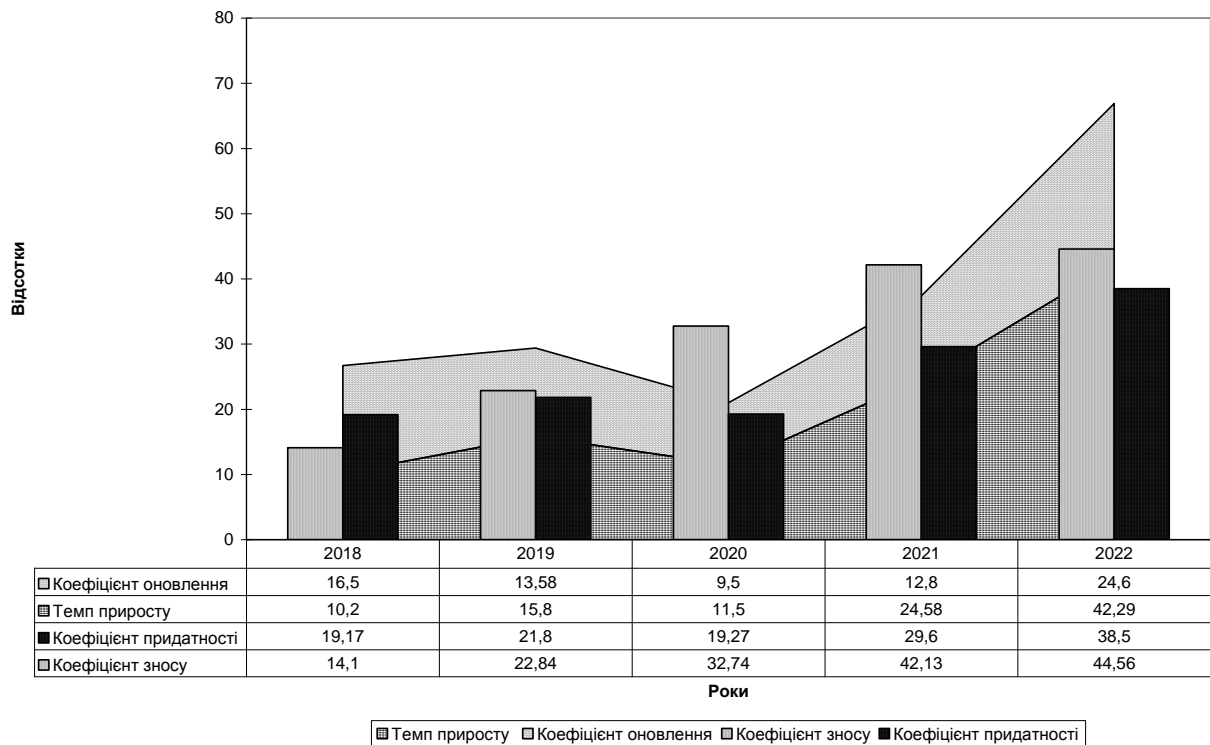

Рис. 2.3. Динаміка показників ефективності використання основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Таким чином, досліджуване СТОВ «Дніпро – Н» зареєстровано для вирощування сільськогосподарських рослин, зокрема, зернових та олійних культур, вирощування сільськогосподарських тварин (ВРХ та свиней), допоміжної діяльності в рослинництві, а також гуртової торгівлі зерновою продукцією та насінням. Підприємство є одним з лідерів аграрного виробництва регіону з діловою репутацією та міцними діловими взаємовідносинами з бізнес-партнерами. Динаміка зміни вартості активів СТОВ «Дніпро - Н» протягом періоду 2018-2022рр. має тенденцію до збільшення на 86,90%. Суттєва зміна вартості необоротних активів пов'язана із закупівлею техніки, офісної техніки та іншими малоцінних необоротних активів. В складі поточних зобов'язань наявним є залучення короткострокових кредитів, сума яких за аналізований період підвищилась на 15,32%. Зміна суми чистого доходу становить 56,01%. Загалом діяльність СТОВ «Дніпро - Н» є прибутковою протягом періоду 2018-2022рр.

2.2. Характеристика організаційних аспектів обліку в досліджуваному підприємстві

Відповідно до вимог законодавства, на підприємстві побудовано обліковий процес, в рамках якого керівник має особливу відповідальність за організацію обліку. Це означає, що керівник має бути уважним і пильним у вирішенні питань, пов'язаних з фінансовим обліком та звітністю підприємства. В цілому, відповідальність керівника за організацію обліку на підприємстві полягає у забезпеченні відповідності всіх процесів та процедур вимогам законодавства та нормативних актів, а також у забезпеченні точності та достовірності фінансової інформації. Обліковий процес здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка Тетяна Миколаївна (рис. 2.4). Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях.

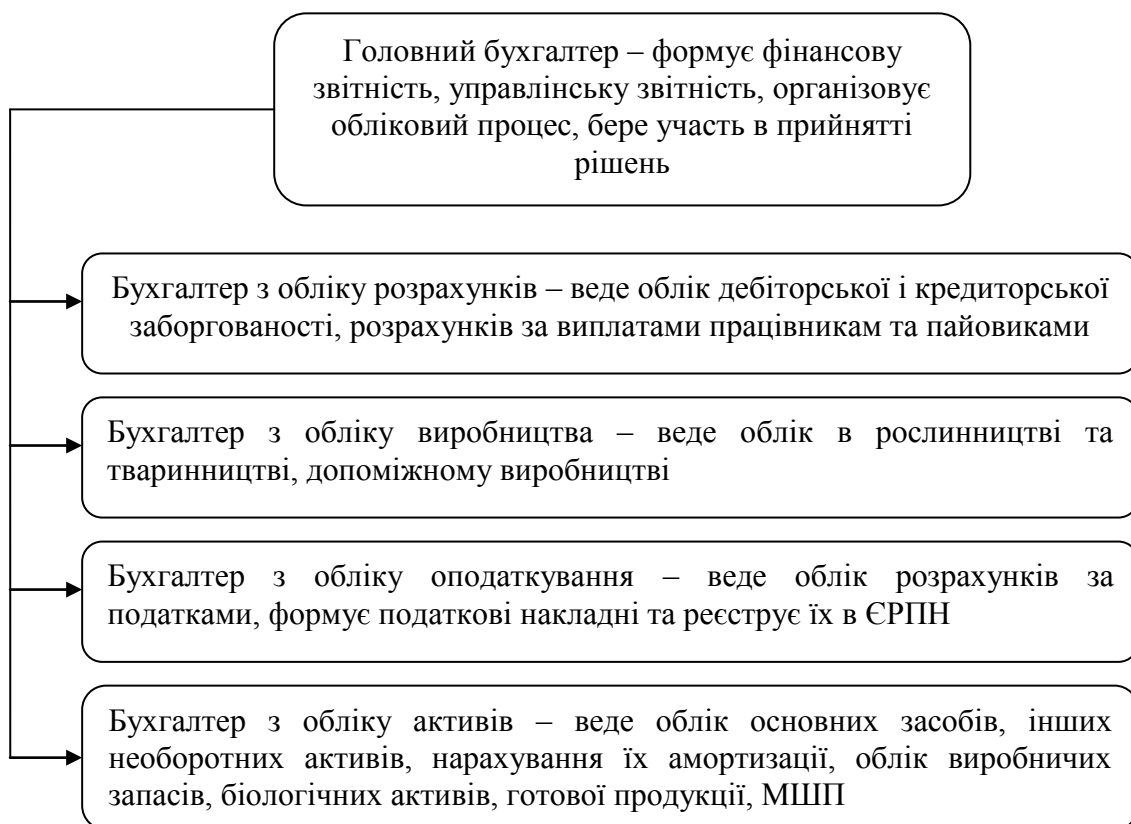

Рис. 2.4. Структура бухгалтерії СТОВ «Дніпро - Н»

Рациональність організації роботи бухгалтерії визначається за формулою:

$$Ч = \frac{T_z}{\Phi} \times K \times K_{\text{кпз}} \quad (2.1)$$

Розрахунок оптимальної кількості працівників СТОВ «Дніпро - Н» наступний:

$$Ч = (8770/2080) * 1,11 * 1,11 = 5,11 \approx 5 \text{ (осіб)}$$

Отже, розрахункова та фактична чисельність працівників бухгалтерії досліджуваного підприємства є однаковою, тобто можна стверджувати, що організація обліку є оптимальною. Всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту з фаху та досвід роботи в галузі обліку і оподаткування. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» є автоматизованим за допомогою програми 1С: Бухгалтерія - 8.3. Всі фахівці володіють навичками роботи в бухгалтерській комп'ютерній програмі.

Фінансова та податкова звітність формується в комп'ютерній програмі Med.ос. Досліджуване підприємство зареєстровано в Податковій службі як платник ПДВ. Головним податком щодо діяльності СТОВ «Дніпро - Н» є єдиний податок 4 групи, об'єктом для його нарахування є земельні ділянки сільськогосподарського призначення. Також підприємство сплачує всі необхідні податки із заробітної плати та інших виплат фізичним особам, зокрема, паїв. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві. Консультації та відповіді на актуальні питання бухгалтери можуть отримати завдяки участі в бухгалтерських вебінарах.

Таким чином, обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка Тетяна Миколаївна. Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях. Організація обліку є оптимальною, всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту з фаху та досвід роботи в галузі обліку і оподаткування. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» є автоматизованим за допомогою програми 1С: Бухгалтерія - 8.3. Фінансова та податкова звітність

формується в комп'ютерній програмі Med.oc. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві.

2.3. Облікове забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Нарахування амортизації здійснюється в складі витрат того виробничого підрозділу, в якому використовується основний засіб. Тому дуже важливо організувати облік нарахування амортизації для точного відображення розміру витрат на виробництво. В досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування.

В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття місяця». В Журналі операцій додається документ і обирається елемент «Основні засоби». Після автоматичного заповнення документа потрібно активувати опцію «Провести документ», в результаті чого формуються бухгалтерські проведення.

Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі «Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів». Нарахування зносу відображається в кореспонденції з рахунком відповідних витрат, зокрема, 231 «Рослинництво» - для тих основних засобів, які використовуються на окремому об'єкті обліку в галузі рослинництва, 232 «Тваринництво» - для тих основних засобів, які використовуються на окремому об'єкті обліку в галузі

тваринництва, але частіше використовується рахунок 91 «Загальновиробничі витрати», оскільки більшість основних засобів бере участь у виробничому процесі на декількох об'єктах обліку. В кінці звітної періоду сума нарахованої амортизації на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» розподіляється на окремі об'єкти обліку пропорційно базі розподілу.

Схему облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н» наведено на рис. 2.5.

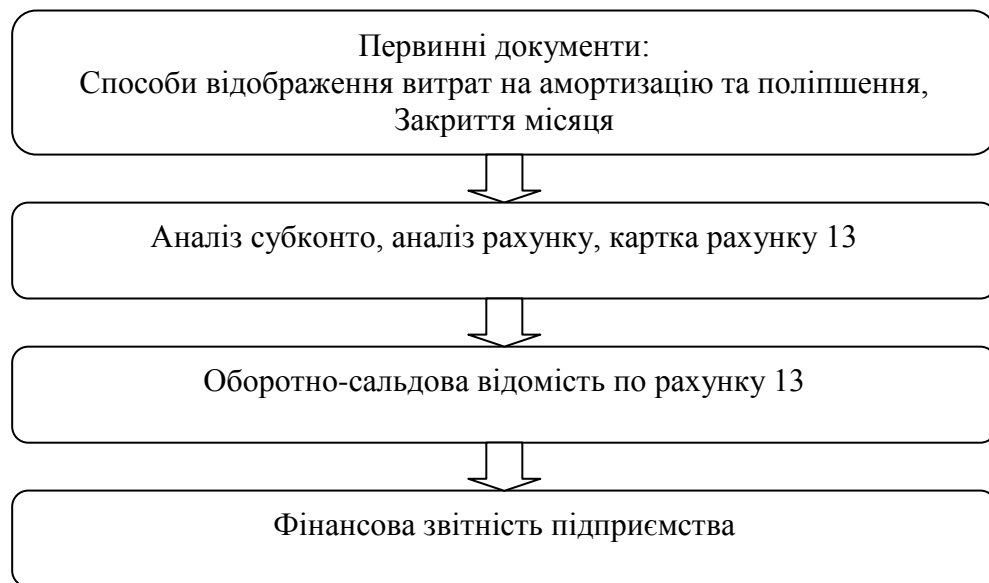

Рис. 2.5. Схема облікового забезпечення нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Таким чином, в досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування. В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття місяця». Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі

«Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів» в кореспонденції з рахунком відповідних витрат.

2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху основних засобів на сільськогосподарському підприємстві

Враховуючи вплив суми зносу активів на розмір витрат виробництва та показники ефективності діяльності важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. В Наказі про облікову політику потрібно приділити увагу обліку нарахування амортизації в організаційній, методичній та складовій частині.

Зокрема, в організаційній частині потрібно визначити сферу відповідальності щодо обліку амортизації основних засобів, що дозволить контролювати обліковий процес відповідно до чітко встановлених функціональних обов'язків осіб, причетних до нарахування зносу основних засобів. Методична складова облікової політики передбачає визначення ліквідаційної вартості основних засобів, термінів корисного використання основних засобів та методів амортизації основних засобів. Важливим є аналіз впливу суми нарахованої амортизації за обраним методом на показники ефективності діяльності і прийняття управлінського рішення щодо оптимального методу нарахування амортизації або поєднання декількох для різних груп активів. Технічна складова має містити графік документообігу в частині нарахування амортизації основних засобів та визначення форм внутрішньої управлінської звітності щодо впливу суми зносу на показники ефективності діяльності.

Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві, наведені на рис.

2.6, сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень.

Рис. 2.6. Пропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

В контексті пропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку в контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Показники управлінського обліку формуються на основі даних фінансового обліку та групуються таким чином, щоб менеджери підприємства мали змогу діагностувати проблемні аспекти та визначити напрями їх усунення. Зокрема, узагальнені дані щодо залишкової вартості основних засобів в розрізі виробничих підрозділів дозволить прийняти рішення

щодо необхідності поповнення складу основних засобів. Узагальнена інформація щодо витрат в частині нарахованої амортизації дасть можливість сформуванню політики ціноутворення, особливо високотехнологічних послуг (наприклад, надання послуг цифрового землеробства за допомогою дронів). Сума залишкової вартості основних засобів формує показники Балансу (Звіту про фінансовий стан), на основі яких здійснюється аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства, тому доцільним є аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

Пропонована форма управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Пропонована форма управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро - Н»

Показник	Фактичний рівень	Прогнозний рівень	Призначення
Операційна складова			
Залишкова вартість основних засобів в розрізі виробничих підрозділів			Прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів
Витрати в частині нарахованої амортизації			Прийняття рішень щодо ціноутворення
Фінансова-аналітична складова			
Показники забезпеченості основними засобами			Формування показників структури Балансу для аналізу ліквідності та платоспроможності
Визначення показників ефективності використання основних засобів			
Інвестиційна складова			
Питома вага суми амортизації в сумі валового прибутку			Визначення ефективності інвестиційного проєкту

Таким чином, важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських

рішень. В контексті пропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку щодо впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Застосування запропонованої форми управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги, аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

Висновки до розділу 2

1. Досліджуване сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро – Н» зареєстровано в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області для вирощування сільськогосподарських рослин, зокрема, зернових та олійних культур, вирощування сільськогосподарських тварин (ВРХ та свиней), допоміжної діяльності в рослинництві, а також гуртової торгівлі зерновою продукцією та насінням. Місце розташування підприємства є вигідним з точки зору кліматичних умов для бізнесу в галузі рослинництва та логістикою для реалізації вирощеної продукції. Підприємство є одним з лідерів аграрного виробництва регіону з діловою репутацією та міцними діловими взаємовідносинами з бізнес-партнерами. Керівник бере особисту участь у всіх бізнес-процесах, що підвищує їх ефективність та результативність. Кадровий персонал зацікавлений в результатах своєї діяльності. Бізнес - рішення приймаються та ухвалюються на загальних зборах учасників.

2. Динаміка зміни вартості активів СТОВ «Дніпро - Н» протягом періоду 2018-2022рр. має тенденцію до збільшення на 86,90%. В структурі майна наявні необоротні та оборотні активи, отже, зміна вартості майна обумовлена підвищенням вартості необоротних активів вдвічі, тоді як зміна вартості

оборотних активів становить лише 7,98%. Суттєва зміна вартості необоротних активів пов'язана із закупівлею техніки, офісної техніки та іншими малоцінних необоротних активів. Зміна суми власного капіталу становить 132,64%, зміна суми забезпечень і зобов'язань - 25,09%. В складі поточних зобов'язань наявним є залучення короткострокових кредитів, сума яких за аналізований період підвищилась на 15,32%. Зміна суми чистого доходу становить 56,01%. Коливання собівартості реалізації і розміру витрат на збут є несуттєвими – відповідно 5,39% - 12,23%. Загалом діяльність СТОВ «Дніпро - Н» є прибутковою протягом періоду 2018-2022рр.

3. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка Тетяна Миколаївна. Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях. Організація обліку є оптимальною, всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту з фаху та досвід роботи в галузі обліку і оподаткування. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» є автоматизованим за допомогою програми 1С: Бухгалтерія - 8.3. Фінансова та податкова звітність формується в комп'ютерній програмі Med.ос. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві.

4. В досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування. В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття місяця». Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі «Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується

рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів» в кореспонденції з рахунком відповідних витрат.

5. Важливим є аналіз впливу суми нарахованої амортизації за обраним методом на показники ефективності діяльності і прийняття управлінського рішення щодо оптимального методу нарахування амортизації або поєднання декількох для різних груп активів. Враховуючи вплив суми зносу активів на розмір витрат виробництва та показники ефективності діяльності важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. В Наказі про облікову політику потрібно приділити увагу обліку нарахування амортизації в організаційній, методичній та складовій частині. Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень.

6. В контексті запропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку в контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Показники управлінського обліку формуються на основі даних фінансового обліку та групуються таким чином, щоб менеджери підприємства мали змогу діагностувати проблемні аспекти та визначити напрями їх усунення. В кваліфікаційній роботі запропоновано форму управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів, що забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги, аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Теоретико-методичні аспекти аудиту амортизації основних засобів

Аудит амортизації основних засобів - це процес перевірки, оцінки та підтвердження правильності та відповідності розрахунків амортизації, проведеного підприємством, стандартам обліку, податковим законодавством та іншими вимогами. Аудит амортизації є частиною загального аудиту фінансової звітності і має на меті забезпечити об'єктивність та достовірність фінансової інформації, пов'язаної з амортизацією активів підприємства.

До основних аспектів аудиту амортизації основних засобів можна віднести:

- оцінка внутрішнього контролю – аудитор оцінює систему внутрішнього контролю, яка регулює процес розрахунку амортизації. Це включає перевірку процедур контролю та регламентуючих документів;
- перевірка амортизаційної політики підприємства - аудитор аналізує амортизаційну політику підприємства, переконуючись, що вона відповідає вимогам стандартів обліку та враховує специфічні особливості діяльності підприємства;
- правильність розрахунку амортизації - аудитор перевіряє правильність розрахунку амортизації, включаючи використання вірних методів та ставок, коректність визначення корисного терміну використання активу та залишкової вартості;
- перевірка відповідності законодавства - аудитор перевіряє відповідність розрахунків амортизації згідно податковим нормам та фінансовим;
- перевірка документації - аудитор переглядає відповідну документацію, яка підтверджує фактичний стан та вартість активів, а також проведені розрахунки амортизації;

- інформаційні повідомлення - аудитор може вимагати за необхідності додаткові інформаційні повідомлення від управління підприємства щодо різних аспектів амортизації;

- довірчі листи - у разі необхідності, аудитор може виписувати довірчі листи для підтвердження інформації від третіх сторін або експертів.

Аудит амортизації основних засобів спрямований на забезпечення достовірності та відповідності процесів розрахунку амортизації основних засобів вимогам стандартів та законодавства, що допомагає забезпечити точність фінансової звітності підприємства.

Мета аудиту амортизації основних засобів полягає в перевірці та підтвердженні правильності та відповідності обліку амортизації основних засобів підприємства вимогам бухгалтерського обліку, податкового законодавства та інших відповідних нормативно-правових актів.

Аудит амортизації допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші.

Аудит амортизації основних засобів включає в себе ряд завдань, спрямованих на перевірку та підтвердження правильності та відповідності розрахунків амортизації вимогам стандартів обліку та законодавства. Основні завдання аудиту амортизації основних засобів можуть включати:

- перевірка амортизаційних розрахунків - правильності амортизаційних розрахунків, включаючи вибір та застосування вірних методів та ставок;

- відповідність бухгалтерським та податковим стандартам;

- аналіз амортизаційної політики - для переконання в тому, що вони відповідають бухгалтерським стандартам та враховують особливості діяльності підприємства;

- визначення фізичного існування та готовності до використання основних засобів - виявлення та підтвердження фізичного існування активів, для яких нараховується амортизація, та їхньої готовності до використання;

- перевірка внутрішніх розпорядчих документів, які регламентують

розрахунки амортизації;

- перевірка правильності визначення залишкової вартості та терміну корисного використання основного засобу;
- оцінка ефективності внутрішнього контролю, який регулює розрахунки амортизації та ведення обліку основних засобів;
- аналіз аудиторської документації попередніх перевірок, перевірка реакцій підприємства на рекомендації аудиторів;
- взаємодія залучення за необхідності зовнішніх експертів чи експертних організацій для підтвердження технічних аспектів оцінки амортизації.

Ці завдання допомагають аудитору впевнитися в тому, що розрахунки амортизації виконані правильно, а облік відповідає вимогам стандартів та законодавства.

Згідно МСФЗ 16 «Основні засоби» амортизація – це «систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації» [28]. Отже, під час проведення аудиту необхідно звернути увагу на вимоги до амортизації основних засобів, які наведені на рис.3.1

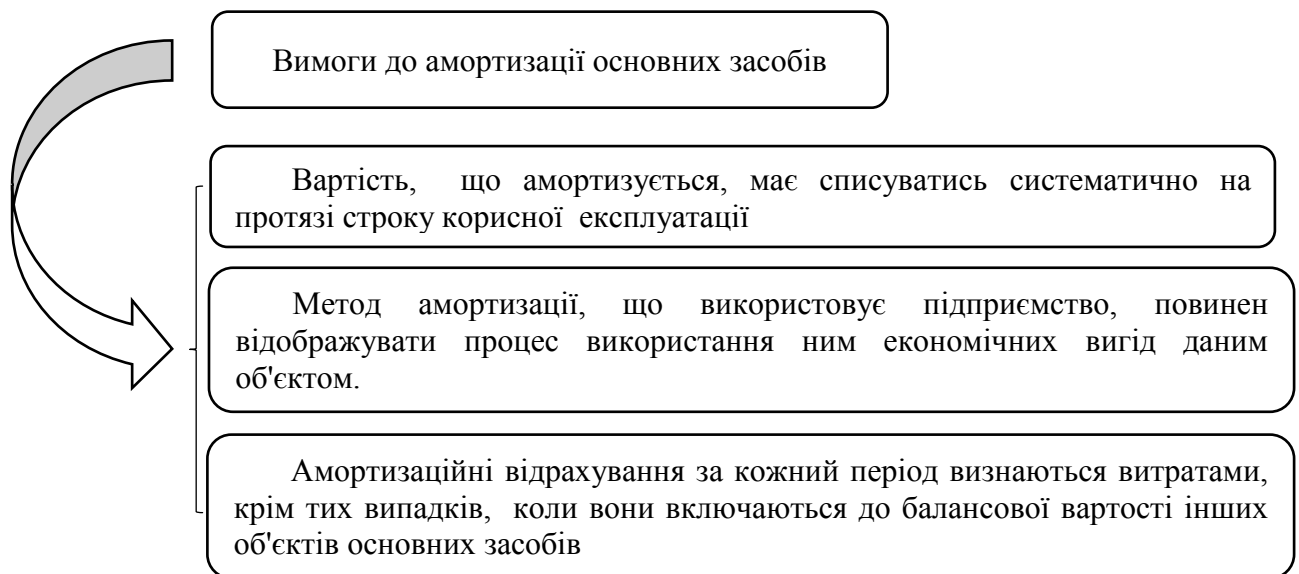

Рис.3.1 Аспекти уваги аудиторів під час перевірки амортизації основних засобів.

Джерело: сформовано автором за [49].

Об'єктом аудиту амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Аудитор спрямовує свою увагу на перевірку цих елементів, щоб визначити, чи вони відповідають стандартам обліку та законодавчим вимогам.

Джерела отримання інформації для проведення аудиту амортизації основних засобів відображені на рис.3.2.

Рис.3.2 Джерела інформації аудиту амортизації основних засобів

Джерело: сформовано автором за [48].

Отже, аудит амортизації основних засобів допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші. Об'єктом аудиту амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Аудитор спрямовує свою увагу на перевірку цих елементів, щоб визначити, чи вони відповідають стандартам обліку та законодавчим вимогам.

Так як аудит амортизації основних засобів є складовою частиною аудиту основних засобів, що в свою чергу є частиною загальної перевірки підприємства, то дана перевірка сприяє ефективній діяльності підприємства. Необхідність аудиторської перевірки амортизації основних засобів зумовлює факт, що основна інформація про стан об'єкту перевірки міститься в бухгалтерських документах та звітності. В свою чергу аудит дозволяє встановити стан наявності основних засобів їх облік, нарахування амортизації.

3.2. Стан контрольних заходів амортизації основних засобів в СТОВ «Дніпро-Н»

Кожне сучасне підприємство не може обійтися у своїй господарській діяльності без основних засобів. Для ефективного функціонування останніх підприємству необхідно мати раціональний та чітко організований облік, чому сприяють саме вчасно прийняті результативні управлінські рішення. Але враховуючи сьогоденні реалії життя, все більше підприємств стикаються з проблемами у фінансовому та податковому обліку основних засобів, які виникають у зв'язку з: частими змінами у бухгалтерському законодавстві, відсутністю взаємозв'язку у податковому та фінансовому обліку, зміною

справедливої вартості. Тому необхідність функціонування контролю на підприємстві є запорукою ведення обліку з дотриманням чинного законодавства.

В СТОВ «Дніпро-Н»

В досліджуваному підприємстві контрольні процедури амортизації основних засобів проводить лише головний бухгалтер. СТОВ «Дніпро-Н» є платником єдиного податку четвертої групи і амортизаційні відрахування на розрахунок податку не впливають. Вони є складовими елементів операційних витрат у формі 2 фінансової звітності та входять до собівартості виготовленої продукції, а також відображаються у примітках до фінансової звітності. Амортизація нараховується на основні засоби, контроль за якими на підприємстві здійснює інвентаризаційна комісія з частотою перевірки раз у кінці року або за необхідністю. До складу інвентаризаційної комісії входять матеріально-відповідальна особа, представники бухгалтерії, очолює – керівник підприємства.

Отже, з дослідження видно, що контроль за амортизацією основних засобів на підприємстві майже не здійснюється, а враховуючи, що амортизаційні відрахування мають вплив на отримання безпосередньо прибутку підприємства, то і контроль за цією ділянкою обліку теж повинен бути належним.

Перевірка амортизації основних засобів є складовою частиною перевірки обліку основних засобів, що в свою чергу є складовою ділянкою перевірки фінансової звітності підприємства податковими органами. Але за досліджуваний період ніяких контрольних перевірок на підприємстві не було.

Недостатня увага до контрольної функції з обліку амортизації основних засобів зі сторони адміністрації підприємства, може призвести до недоотримання прибутку. Розглянемо, які можуть бути помилки при нарахуванні амортизації основних засобів на підприємстві та як вони можуть вплинути на показники фінансової звітності.

Найчастіше помилки в розрахунку амортизації допускаються після проведення модернізації основних засобів та під час припинення нарахування

амортизації.

Помилки, що допускаються в розрахунку амортизації після проведення модернізації основних засобів:

- не враховуються витрати на модернізацію під час нарахування амортизації;

- нараховують амортизацію після проведення модернізації, виходячи із початкового терміну використання основного засобу.

По першому виду помилок - витрати, понесені на модернізацію основних засобів збільшують первісну вартість модернізованого об'єкту, але не враховуються в подальших нарахуваннях амортизації. Балансова вартість модернізованого об'єкту для нарахування амортизації розраховується як «первісна вартість до модернізації мінус ліквідаційна вартість плюс витрати на модернізацію об'єкта мінус накопичений знос на дату проведення амортизації» [6].

По другому виду помилок при нарахуванні амортизації після проведеної модернізації основних засобів – використовується залишковий термін корисного використання, який розраховується як «загальний термін корисного використання мінус кількість місяців з початку корисного використання до місяця модернізації» [6].

Помилки вищенаведеного зразка призводить до витрат поточного періоду і до завищеного фінансового результату.

Помилки, що допускаються під час припинення нарахування амортизації:

- не нараховується амортизація за місяць в якому відбулося вибуття об'єкту;

- після вибуття об'єкту сума накопиченої амортизації все ще залишається в обліку.

Перший вид помилок сприяє завищенню балансової вартості об'єкта, що вибуває та «перекручує показники між статтями звіту про фінансові результати та може мати вплив на визначення об'єкта оподаткуванням ПДВ у випадку реалізації необоротного активу» [6]. Прикладом може слугувати той факт, коли нарахована амортизація об'єкту, що вибуває, відображається на інших

операційних витратах замість правильних адміністративних витрат.

Другий вид помилок зустрічається, коли «основний засіб, наприклад, проданий, а сума його накопиченої амортизації продовжує обліковуватися по Кт рахунку 131 або 132. В результаті – завищення фінансового результату поточного періоду» [6].

Отже, в досліджуваному підприємстві контрольні процедури амортизації основних засобів проводить лише головний бухгалтер. Амортизація нараховується на основні засоби, контроль за якими на підприємстві здійснює інвентаризаційна комісія з частотою перевірки раз у кінці року або за необхідністю. До складу інвентаризаційної комісії входять матеріально-відповідальна особа, представники бухгалтерії, очолює – керівник підприємства.

Контроль за амортизацією основних засобів на підприємстві майже не здійснюється, за досліджуваний період ніяких контрольних перевірок на підприємстві не було. Виявлено, що допущення помилок під час нарахування амортизації основних засобів має вплив як на формування фінансового результату так і безпосередньо на прибуток підприємства, що в свою чергу впливає на управлінські рішення керівництва підприємства стосовно використання отриманого прибутку та неприємності від податкової (формування та перекручування показників фінансової звітності).

Отже, для СТОВ «Дніпро-Н» наявність контрольних функцій є дуже актуальним питанням. Це стосується як удосконалення контрольної функції всього підприємства, так і амортизації основних засобів в тому числі. Дану ситуацію можна виправити шляхом створення на підприємстві відділу внутрішнього аудиту або залучення незалежних організацій.

3.3. Удосконалення аудиту амортизації основних засобів на підприємстві

Виходячи з виявлених на підприємстві недоліків контрольної функції амортизації основних засобів, для СТОВ «Дніпро-Н» дане питання є дуже

актуальним. Для удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на підприємстві пропонуємо створення відділу внутрішнього аудиту або залучення незалежних організацій (замовлення послуг в аудиторській фірмі).

Перевірка амортизації основних засобів є частиною аудиту основних засобів. Зважаючи на цей факт «перед аудитом, безпосередньо, амортизації основних засобів аудиторі необхідно перевірити всі аспекти обліку основних засобів, що впливають на нарахування амортизації» [23, с.179].

Для формування завдань аудиту амортизації основних засобів, відображення аудиторських процедур, а також розподілу обов'язків за перевіряючими та відображення терміну проведення перевірки необхідний загальний план проведення аудиту, додаток А.

Загальний план аудиту амортизації основних засобів включає в себе ряд етапів та кроків, які аудитор виконує для перевірки вірності та відповідності розрахунків амортизації вимогам бухгалтерських стандартів, податкового законодавства та інших регуляторних вимог. Він слугує орієнтовною схемою для аудиту амортизації основних засобів і може піддаватися змінам в залежності від конкретних умов та вимог аудиторського завдання. Впровадження загального плану аудиту досліджуваного об'єкту сприятиме проведенню перевірки різнопланово.

Проведення аудиту амортизації основних засобів повинне відбуватися поетапно, рис.3.3.

Рис. 3.3 Етапи проведення аудиту амортизації основних засобів

Джерело: сформовано автором за [23].

Робочі документи аудитора є важливою частиною аудиторського процесу та слугують інструментами для збору, оцінки та документування інформації, отриманої під час аудиту. Ці документи допомагають аудитору виявляти ризики, проводити аналіз та перевірки, формулювати висновки та підготовлювати аудиторський звіт.

Для проведення аудиту амортизації основних засобів перевіряючим потрібно користуватися робочими документами для відображення своєї роботи. Для зручності перевірки пропонуємо до використання розроблені робочі документи аудитора, які будуть відображати фактичний стан дій на підприємстві та виявлені недоліки в розрізі етапів перевірки та з урахуванням раніше визначених помилок, які можуть зустрічатися при нарахуванні амортизації ОЗ.

Таблиця 3.1

Робочий документ з перевірки правомірності відображення на балансі основних засобів

Акт приймання		Назва ОЗ	Інв.№	Критерії ОЗ				Відхиленн я
Дата	№			За даними обліку		За даними аудитора		
				Термін викорис. > року	Вартість > 20тис. грн	Термін викорис. > року	Вартість > 20 тис. грн	
01.04.2015	25/16	Адмін.будівля	112233	20	1976	20	1976	-

Таблиця 3.2

Робочий документ з перевірки правомірності встановлення строку корисного використання основних засобів

Акт приймання		Назва ОЗ	Первісна вартість, тис.грн	Строк корисного використання		Відхилення
Дата	№			За даними обліку	За даними аудитора	
01.04.2015	25/16	Адмін.будівля	1976	20	20	-

Таблиця 3.3

Робочий документ з перевірки правомірності встановлення
кореспонденції рахунків з обліку амортизації ОЗ, тис. грн

Господарська операція	За даними обліку			За даними аудитора			Відхилення		
	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн
Нараховано амортизацію на адмін. будівлю	92	131	1976	92	131	1976	-	-	-

Таблиця 3.4

Робочий документ з перевірки правомірності нарахування амортизації
ОЗ, тис.грн

Місяць, рік	За даними обліку			За даними аудитора			Відхилення
	Залишкова вартість на початок місяця	Нарахована амортизація	Залишкова вартість на кінець місяця	Залишкова вартість на початок місяця	Нарахована амортизація	Залишкова вартість на кінець місяця	
2021	22273	6366	2369	22273	6366	2369	-

Отже, для удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на підприємстві пропонуємо створення відділу внутрішнього аудиту або залучення незалежних організацій (замовлення послуг в аудиторській фірмі). Для полегшення роботи відділу аудиту на підприємстві пропонуємо методичні підходи до проведення аудиту у вигляді загального плану проведення аудиту основних засобів - для формування завдань аудиту амортизації основних засобів, відображення аудиторських процедур, а також розподілу обов'язків за перевіряючими та відображення терміну проведення перевірки; та запропонованої програми проведення аудиту амортизації основних засобів - для предметного відображення дій аудитора на кожному етапі перевірки. Для зручності перевірки пропонуємо до використання розроблені робочі документи аудитора, які будуть відображати фактичний стан дій на підприємстві та виявлені недоліки в розрізі етапів перевірки та з урахуванням раніше визначених помилок, які можуть зустрічатися при нарахуванні амортизації ОЗ. Запропоновані напрямки удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню

якості проведення аудиту та ефективності діяльності підприємства в цілому.

Висновки до розділу 3

1. Аудит амортизації основних засобів допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші. Об'єктом аудиту амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Необхідність аудиторської перевірки амортизації основних засобів зумовлює факт, що основна інформація про стан об'єкту перевірки міститься в бухгалтерських документах та звітності. В свою чергу аудит дозволяє встановити стан наявності основних засобів їх облік, нарахування амортизації.

2. В досліджуваному підприємстві контрольні процедури амортизації основних засобів проводить лише головний бухгалтер. Амортизація нараховується на основні засоби, контроль за якими на підприємстві здійснює інвентаризаційна комісія з частотою перевірки раз у кінці року або за необхідністю. До складу інвентаризаційної комісії входять матеріально-відповідальна особа, представники бухгалтерії, очолює – керівник підприємства.

Контроль за амортизацією основних засобів на підприємстві майже не здійснюється, за досліджуваний період ніяких контрольних перевірок на підприємстві не було. Виявлено, що допущення помилок під час нарахування амортизації основних засобів має вплив як на формування фінансового результату так і безпосередньо на прибуток підприємства, що в свою чергу впливає на управлінські рішення керівництва підприємства стосовно використання отриманого прибутку та неприємності від податкової (формування та перекручування показників фінансової звітності).

3. Для СТОВ «Дніпро-Н» наявність контрольних функцій є дуже актуальним питанням. Це стосується як удосконалення контрольної функції всього підприємства, так і амортизації основних засобів в тому числі. Дану ситуацію можна виправити шляхом створення на підприємстві відділу внутрішнього аудиту або залучення незалежних організацій.

4. Для удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на підприємстві рекомендуємо створення відділу внутрішнього аудиту. Для полегшення роботи відділу аудиту на підприємстві радимо методичні підходи до проведення аудиту у вигляді загального плану проведення аудиту амортизації основних засобів - для формування завдань аудиту амортизації основних засобів, відображення аудиторських процедур, а також розподілу обов'язків за перевіряючими та відображення терміну проведення перевірки. Для зручності перевірки рекомендуємо до використання розроблені робочі документи аудитора, які будуть відображати фактичний стан дій на підприємстві та виявлені недоліки в розрізі етапів перевірки та з урахуванням раніше визначених помилок, які можуть зустрічатися при нарахуванні амортизації ОЗ. Запропоновані напрямки удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості проведення аудиту та ефективності діяльності підприємства в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Амортизація є багатоаспектною категорією, її можна вивчати як економічний, правовий, обліковий аспект. Амортизація допомагає визначити балансову вартість основного засобу в будь-який конкретний момент часу; відображає процес зносу та старіння основного засобу. Аналіз амортизації може надавати важливу інформацію для управлінського прийняття рішень, такого як потреба в заміні основних засобів або планування капіталовкладень. Загалом, амортизація виконує ключову роль у правильному обліку та управлінні основними засобами підприємства. Амортизація відіграє значущу роль у фінансовому обліку та аудиті, оскільки впливає на звітність підприємства та його фінансовий стан. Ретельний облік та аудит цього процесу сприяють точності та надійності фінансової інформації. Вибір методу нарахування амортизації на підприємстві залежить від намірів керівництва щодо використання придбаного основного засобу з врахуванням принципу обачності та його майбутніх економічних вигід.

2. Досліджуване сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпро – Н» зареєстровано в селі Пушкарівка Верхньодніпровського району Дніпропетровської області для вирощування сільськогосподарських рослин, зокрема, зернових та олійних культур, вирощування сільськогосподарських тварин (ВРХ та свиней), допоміжної діяльності в рослинництві, а також гуртової торгівлі зерновою продукцією та насінням. Місце розташування підприємства є вигідним з точки зору кліматичних умов для бізнесу в галузі рослинництва та логістикою для реалізації вирощеної продукції. Підприємство є одним з лідерів аграрного виробництва регіону з діловою репутацією та міцними діловими взаємовідносинами з бізнес-партнерами. Керівник бере особисту участь у всіх бізнес-процесах, що підвищує їх ефективність та результативність. Кадровий персонал зацікавлений в результатах своєї діяльності. Бізнес - рішення приймаються та ухвалюються на загальних зборах учасників.

3. Динаміка зміни вартості активів СТОВ «Дніпро - Н» протягом періоду 2018-2022рр. має тенденцію до збільшення на 86,90%. В структурі майна наявні необоротні та оборотні активи, отже, зміна вартості майна обумовлена підвищенням вартості необоротних активів вдвічі, тоді як зміна вартості оборотних активів становить лише 7,98%. Суттєва зміна вартості необоротних активів пов'язана із закупівлею техніки, офісної техніки та іншими малоцінних необоротних активів. Зміна суми власного капіталу становить 132,64%, зміна суми забезпечень і зобов'язань - 25,09%. В складі поточних зобов'язань наявним є залучення короткострокових кредитів, сума яких за аналізований період підвищилась на 15,32%. Зміна суми чистого доходу становить 56,01%. Коливання собівартості реалізації і розміру витрат на збут є несуттєвими – відповідно 5,39% - 12,23%. Загалом діяльність СТОВ «Дніпро - Н» є прибутковою протягом періоду 2018-2022рр.

4. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» здійснюється за допомогою фахівців бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер Галушка Тетяна Миколаївна. Всі функціональні обов'язки фахівців бухгалтерії закріплено в їх посадових інструкціях. Організація обліку є оптимальною, всі фахівці бухгалтерії мають вищу освіту з фаху та досвід роботи в галузі обліку і оподаткування. Обліковий процес в СТОВ «Дніпро - Н» є автоматизованим за допомогою програми 1С: Бухгалтерія - 8.3. Фінансова та податкова звітність формується в комп'ютерній програмі Med.ос. На підприємстві оплачено доступ до інтернет-ресурсу Uteka, що дозволяє бухгалтерам отримувати актуальну інформацію щодо змін в обліковому та податковому законодавстві.

5. В досліджуваному підприємстві в Наказі про облікову політику закріплено нарахування амортизації основних засобів за прямолінійним методом нарахування. В автоматизованій програмі для налаштування процесу нарахування амортизації використовується пункт «Основні засоби», вкладка «Способи відображення витрат на амортизацію та поліпшення», де зазначаються метод нарахування та рахунок витрат, на якому буде відображатись сума нарахованого зносу. Для нарахування амортизації в кінці кожного місяця в пункті меню «Операції» обирається документ «Закриття

місяця». Накопичення суми нарахованої амортизації відбувається в документі «Аналіз субконто» та оборотно-сальдовій відомості по рахунку. Для бухгалтерського відображення суми нарахованого зносу використовується рахунок 13 «Знос», субрахунок 131 «Знос основних засобів» в кореспонденції з рахунком відповідних витрат.

6. Важливим є аналіз впливу суми нарахованої амортизації за обраним методом на показники ефективності діяльності і прийняття управлінського рішення щодо оптимального методу нарахування амортизації або поєднання декількох для різних груп активів. Враховуючи вплив суми зносу активів на розмір витрат виробництва та показники ефективності діяльності важливого значення набуває процес нарахування амортизації основних засобів як складової організації облікового процесу. В Наказі про облікову політику потрібно приділити увагу обліку нарахування амортизації в організаційній, методичній та складовій частині. Запропоновані складові облікової політики в частині нарахування амортизації основних засобів в досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості, прозорості та оперативності інформації для оптимізації управлінських рішень.

7. В контексті запропонованої складової технічної частини Наказу про облікову політику вважаємо доцільним впровадження і розвиток управлінського обліку в контексті впливу суми зносу на показники ефективності діяльності. Показники управлінського обліку формуються на основі даних фінансового обліку та групуються таким чином, щоб менеджери підприємства мали змогу діагностувати проблемні аспекти та визначити напрями їх усунення. В кваліфікаційній роботі запропоновано форму управлінської звітності в частині нарахування амортизації основних засобів, що забезпечить оптимізацію прийняття рішень щодо поповнення складу основних засобів, розробку та реалізацію політики ціноутворення на високотехнологічні послуги, аналіз впливу суми нарахованої амортизації на розмір та структуру показників фінансової звітності.

8. Аудит амортизації основних засобів допомагає забезпечити надійність та об'єктивність інформації про стан та вартість активів підприємства, що

важливо для усіх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, управління та інші. Об'єктом аудиту амортизації основних засобів є сам процес обліку та нарахування амортизації, а також пов'язана з цим інформація, яка включає в себе фінансові звіти, розрахунки амортизації, амортизаційні політики та інші пов'язані документи та записи. Необхідність аудиторської перевірки амортизації основних засобів зумовлює факт, що основна інформація про стан об'єкту перевірки міститься в бухгалтерських документах та звітності. В свою чергу аудит дозволяє встановити стан наявності основних засобів їх облік, нарахування амортизації.

9. В досліджуваному підприємстві контрольні процедури амортизації основних засобів проводить лише головний бухгалтер. Амортизація нараховується на основні засоби, контроль за якими на підприємстві здійснює інвентаризаційна комісія з частотою перевірки раз у кінці року або за необхідністю. До складу інвентаризаційної комісії входять матеріально-відповідальна особа, представники бухгалтерії, очолює – керівник підприємства. Контроль за амортизацією основних засобів на підприємстві майже не здійснюється, за досліджуваний період ніяких контрольних перевірок на підприємстві не було. Виявлено, що допущення помилок під час нарахування амортизації основних засобів має вплив як на формування фінансового результату так і безпосередньо на прибуток підприємства, що в свою чергу впливає на управлінські рішення керівництва підприємства стосовно використання отриманого прибутку та неприємності від податкової (формування та перекручування показників фінансової звітності).

10. Для СТОВ «Дніпро-Н» наявність контрольних функцій є дуже актуальним питанням. Це стосується як удосконалення контрольної функції всього підприємства, так і амортизації основних засобів в тому числі. Дану ситуацію можна виправити шляхом створення на підприємстві відділу внутрішнього аудиту або залучення аудиторської компанії.

11. Рекомендуємо для удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів створення відділу внутрішнього аудиту. Для полегшення роботи відділу аудиту на підприємстві пропонуємо методичні підходи до

проведення аудиту у вигляді загального плану проведення аудиту амортизації основних засобів - для формування завдань аудиту амортизації основних засобів, відображення аудиторських процедур, а також розподілу обов'язків за перевіряючими та відображення терміну проведення перевірки. Для зручності перевірки рекомендуємо до використання розроблені робочі документи аудитора, які будуть відображати фактичний стан дій на підприємстві та виявлені недоліки в розрізі етапів перевірки та з урахуванням раніше визначених помилок, які можуть зустрічатися при нарахуванні амортизації ОЗ. Запропоновані напрямки удосконалення контрольної функції амортизації основних засобів на досліджуваному підприємстві сприятимуть підвищенню якості проведення аудиту та ефективності діяльності підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амортизація основних засобів. Податковий облік. URL:<http://vektor.if.ua/articls/2011-10-18-14-34-15/175-amortuzacija>
2. Бойко Л. І., Громаков О.І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 1. С. 161-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_31
3. Брадул, О., Буркова, Л., & Шепелюк, В.. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2021. (3(63), 61–67. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67>
4. Верига Ю.А. Новохатка Н.О. Методика нарахування, організація обліку та відображення у звітності амортизації основних засобів. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2018. № 5 (90). С.104-109. URL:<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/746337.pdf>
5. Височан О.С., Фок Ю.Р. Сучасні тенденції досліджень проблематики обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору економіки у роботах вітчизняних науковців. *Інфраструктура ринку*. 2021. №53. С. 161-166. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct53-27>
6. Волкова В. Амортизація. Типові помилки та їх вплив на облік та податки. 2021. URL:<https://audit-invest.com.ua/articles/blog/amortyzatsiya-typovi-pomylyky-ta-yih-vplyv-na-oblik-ta-podatky>
7. Гамова О.В., Козачок І.А., Майна А.В. Пропозиції щодо вдосконалення аудиту основних засобів на промисловому підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С. 79-86. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2019/14.pdf. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.79
8. Городиський М.П., Поліщук І.Р. Основні елементи та типи амортизаційної політики щодо основних засобів підприємства: обліковий вимір. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 2(19). С. 386-391. URL:http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/19_2019/58.pdf
9. Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та

аудиту основних засобів. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск №8. С.741-747.

URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/123.pdf

10. Дугієнко Н.О. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2009. №1(4). С.122-130.

URL: https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/econom_2009_1/122-130.pdf.

11. Іващенко Д. Вибір оптимального методу нарахування амортизації як спосіб залучення інвестицій в основні засоби підприємства. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства*. 2020. С. 370-372. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18956/1/370-372.pdf>

12. Іонова К. Методичні підходи до контролю амортизації основних засобів. *Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С.51-53.*

13. Кадацька А.М. Економічний зміст та функції амортизації основних засобів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 13. С. 572-575. URL: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/115.pdf>

14. Карман Т.В. Сутність та науково-методичні підходи до формування ефективної амортизаційної політики підприємства. *Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання: Колективна монографія присвячена 25-річчю кафедри обліку і оподаткування / за заг. ред. д. е. н., доц. Сокола О.Г. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. С.101-108.* URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/11253/1/11.pdf>

15. Касьянова В.О. Амортизація основних засобів: методи нарахування та організація обліку. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. №2(32). С.117-122. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123302/19-Kasjanova.pdf?sequence=1>

16. Кафка С.М. Амортизація необоротних активів підприємства: суть та

призначення. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія: Економічні науки. 2017. Вип. 33. С. 185-191.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2017_33_27

17. Колісник Т.А., Буднікова І.С., Шмиголь Н.М. Економічна сутність основних засобів підприємства та форми їх відтворення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Випуск 5(10). С.229-234.
URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/41.pdf

18. Кононова І. В., Бакум А. О. Особливості обліку та аудиту основних засобів згідно з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6 ч. 2. С. 19–23.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_6%282%29_6

19. Кравченко М.В., Кошелюк А.О. Переваги, недоліки та оптимізація методики первинного обліку нарахування амортизації в аграрних підприємствах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 21. С.677-680. URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/129.pdf>

20. Любар О.О. Амортизаційна політика підприємства як невід’ємна складова його облікової політики. *Ефективна економіка*. 2017. №3.
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484>

21. Мазур А.М., Мазур М.М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб’єктів підприємництва. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Випуск 5(05). С. 294-297.
URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/56.pdf.

22. Макаренко А. П., Шама М. В. Аудит основних засобів на підприємстві та напрями його вдосконалення. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 30–37. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.2.30

23. Макаренко А.П., Гречана Л.С. Удосконалення методичних підходів до проведення аудиту амортизації основних засобів.
URL:<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/5.3/175.pdf>

24. Максименко І.Я., Зоря О.П., Березін О.Є. Особливості визначення основних засобів у процесі управління підприємством: бухгалтерський та

податковий аспекти. *Агросвіт*. 2017. №19-20. С. 47-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_19-20_8.

25. Максимова А. В., Бояр Е. М. Бухгалтерський та податковий облік основних засобів в сучасних умовах: головні аспекти та відмінності. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6125>

26. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Затверджені наказом Міністерства фінансів України № 561 від 30 верес. 2003 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15>

27. Михайлова М.М. Роль амортизації у процесі відтворення основних засобів. *Облік і фінанси АПК*: освітній портал. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/rol-amortizacii-u-procesi-vidtvorennya-osnovnih-zasobiv.html>

28. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL:<http://www.zakon.rada.kiev.ua>.

29. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та упутніх послуг, видання 2016–2017 років (в трьох частинах). Київ : «Видавництво «Фенікс», 2018.

30. Міньковська, А. В., Шаповалов, Є. В., & Іонова, К. О. Облік основних засобів: фінансовий та податковий аспекти. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління, 2023. (10). DOI:<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-09-03>

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

33. Никончук Л. Економічна сутність амортизаційних відрахувань, особливості їх нарахування на залізничному підприємстві. URL:<http://www.vtei.edu.ua/doc/24032021/5/9.pdf>

34. Овсяк Н.В., Афанас'єва І.І., Звірюк О.Р. Облік і оподаткування операцій з основними засобами в умовах МСФЗ та національного податкового законодавства. *Економічний простір*. 2022. №180. С.202-207. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-33>

35. Онищенко В. Амортизація основних засобів на підприємстві у 2023 році. *Головбух*. Платформа Бухгалтерія. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7267-amortizatsiya-osnovnih-zasobv-na-pdprimstv-u-2021-rots>

36. Орехова А.І., Кубрак К.В. Особливості нормативного регулювання обліку та аудиту нематеріальних активів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 11. Частина 2. С.144-147. URL:http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_11/79.pdf

37. Пекар О.В., Явний В.М., Фокша В.С. Сутність та економіко-правові основи амортизації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоekonomічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування». 11-12 травня 2017р. — Т. : ФОП Паляниця В.А., 2017. — С. 115–116. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/20979>

38. Петрук О.М., Хвіст В.В. Поняття та концепції амортизації у функціональних економічних науках. *Ефективна економіка*. 2021. №8. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.10

39. Петрук, О. М., & Хвіст, В. В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. *Економіка, управління та адміністрування*, 2022. 2(100), 76–82. URL:[https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-76-82](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-76-82)

40. Пилипенко, Л., & Демська, Ю. Концептуально-теоретичні основи бухгалтерського обліку амортизації та зносу необоротних активів підприємства. *Економічний простір*, 2018, (134), 195-204.

URL:<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/255>

41. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями від 20.09.2011 р.) [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

42. Подмешальська Ю.В., Троян О.В., Біла Л.В. Теоретико-практичні аспекти проведення аудиту основних засобів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С.64-70. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.64

43. Подмешальська Ю.В., Феофанов Л.К. Удосконалення аудиту основних засобів. *Агросвіт*. 2020. №3. С. 118-129.. URL:http://www.agrosvit.info/pdf/3_2020/16.pdf

44. Приходько І.П. Методи нарахування амортизації в бухгалтерському обліку аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1922>

45. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. Відомості Верховної Ради України, 2018, № 9, Ст.50.

46. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

47. Прутська Т.Ю. Амортизаційні відрахування як джерело відтворення основних фондів та напрями реформування амортизаційної політики. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. №2. Т.2. С. 12-15. URL:http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_2_2/pdf/012-015.pdf

48. Радіонова Н.Й., Войтенко М.В. Методичні засади проведення аудиту основних засобів. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. №15 (115). С.37-41. URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18960/1/20211117_301.pdf

49. Радіонова, Н. Й., & Губська, Д. В. Особливості обліку та аудиту основних засобів відповідно вимог міжнародних стандартів. *Економічний простір*, 2019. (146), С.113-124. URL:<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/125>

50. Савченко А.М., Бурятинський В.В. Концептуальні підходи та проблеми аудиту основних засобів. *Ефективна економіка*. 2019. №12. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.55

51. Смоквіна Г.А., Трухачова С.Л. Амортизаційна політика, особливості здійснення та теоретичний досвід. IX Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» Одеса, 19-22 травня 2015 р. С.76-78. URL:<https://economics.net.ua/files/science/oblik/2015/76.pdf>

52. Ткачук Ю. Шляхи вдосконалення порядку ведення обліку і аудиту амортизаційних відрахувань. XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД» 29 - 30 грудня 2013 р. URL:<http://oldconf.neasmo.org.ua/node/367>

53. Томчук В.В., Лесік Є.С. Сучасні аспекти аудиту основних засобів. *Економіка і організація управління*. 2018. №4 (32). С. 100-110. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/eiou_2018_4_12

54. Трачова Д.М. Дослідження впливу методики формування амортизаційного фонду на показники ефективності діяльності підприємств. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 30-2. С. 146-150. URL:http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/7546/1/3_%D0%A2%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf

55. Чередник Наталія Амортизація основних засобів. *Бухгалтерія. Платформа Бюджет та ОМС*. URL:<https://oblikbudget.com.ua/article/152-amortizatsya-osnovnih-zasobv>

56. Чичірко О.А. Економічна сутність та значення амортизації основних засобів в системі управління підприємством. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/14196/c%2072%20pdf.pdf>

57. Чуніхіна Т.С., Горлушко А.М. Відтворення основних засобів та терміну корисного використання в межах стратегії розвитку підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 19. Частина 1 С.79-8. URL:<http://www.visnyk->

econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_1_2018ua/20.pdf

58. Шмиголь Н.М., Макієнко Ю.В. Аналіз закордонного досвіду у сфері методів нарахування амортизації. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 5 (16). С. 98-105. URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/18.pdf

59. Шумейко О.Ю., Бурченко В.С. Амортизаційна політика та її вплив на відтворення основних засобів підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. №10. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4424>

60. Щодо амортизації у податковому обліку основних засобів, які знаходяться на тимчасово окупованій території. Пресслужба Державної податкової служби України від 03.05.2023. – URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/674145.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Загальний план аудиту амортизації основних засобів СТОВ «Дніпро-Н»

№	Завдання аудиту	Аудиторські процедури	Термін виконання	ПІБ аудитора
1. Підготовчий етап				
1.	Оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку; визначення аудиторського ризику суттєвості; планування аудиту амортизації основних засобів.	Опитування й тестування керівництва підприємства й персоналу; вивчення матеріалів попередньої аудиторської перевірки, спостереження; ознайомлення з обліковою політикою підприємства в частині організації обліку основних засобів у ревізованому звітному періоді, її змінами в порівнянні з попереднім періодом.		
2. Основний етап				
1	Перевірити наявні основні засоби з даними в обліку	Фактична перевірка наявних основних засобів		
2	Перевірити відповідність методів нарахування амортизації ОЗ чинному законодавству та обліковій політиці підприємства; правильність визначення терміну корисного використання об'єкту; початку та дати припинення нарахування амортизації ОЗ; ведення та правильності заповнення первинного обліку ОЗ	Контроль дотримання чинного законодавства та розпорядчих документів підприємства		
3	Перевірити правильність визначення вартості що амортизується; перевірити щомісячне нарахування амортизації.	Аудит нарахування амортизації основних засобів		
4	Впевнитись у правильності та повноті відображення амортизації основних засобів на бухгалтерських рахунках, та у відповідності даних регістрів аналітичного і синтетичного обліку даним Головної книги та звітності.	Перевірка правильності відображення амортизації основних засобів в облікових регістрах та звітності		
3. Заключний етап				
1	Підготовка і складання аудиторського висновку та звіту.	Здійснення процедур по систематизації та обґрунтуванню інформації		